

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

กรณีศึกษา: ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕

จัดทำโดย นางสาวสิรินันท์ ตั้งอยู่สุข

ตำแหน่ง ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการทันตสาธารณสุข ๑

กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๗

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

(Individual Study)

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน
กรณีศึกษา: ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕

จัดทำโดย นางสาวสิรินันท์ ตั้งอยู่สุข

ตำแหน่ง ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย

หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง รุ่นที่ ๑๗
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(นางชีนตา วิชชาวุธ)

ตำแหน่ง.ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข

สังกัด/หน่วยงาน สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

บทสรุปผู้บริหาร

สุขภาพช่องปากที่ดีจะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ฟันผุที่ไม่ได้รับการรักษา จะส่งผลให้ผู้ป่วยมีอาการปวดฟัน สูญเสียฟัน รับประทานอาหารไม่สะดวก ส่งผลให้ได้รับสารอาหาร การดูแลให้เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ควรดูแลตั้งแต่ฟันน้ำนมเริ่มขึ้นในช่องปาก โดยส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และลดปัจจัยเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพช่องปากดีได้

จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ พบว่า เด็กอายุ ๓ ปี ในกรุงเทพมหานคร เป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๔๙.๕ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจครั้งที่ผ่านๆ มา ผลการสำรวจสุขภาพช่องปาก ระดับประเทศ ครั้งที่ ๖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐ พบว่าเด็กอายุ ๓ ปี ในกรุงเทพมหานคร เป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๓๙.๓ เห็นได้ว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นโรคฟันผุเพิ่มขึ้น ในขณะที่ในภาพรวมของประเทศ แนวโน้มการเป็นโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ลดลง (ผลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐ เด็กเป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๖๑.๔ และผลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ร้อยละ ๕๑.๗) ดัชนีโรคฟันผุยังคงสูงกว่าเป้าหมายทันตสุขภาพประเทศไทย ๒๕๖๓ ที่กำหนดดัชนีโรคฟันน้ำนมผุในเด็กอายุ ๓ ปี ควรไม่เกินร้อยละ ๓๐ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาคุณภาพของการดูแลอนามัยในช่องปากเพื่อลดดัชนีโรคฟันผุ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กสามารถทำความสะอาดช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยเป้าหมายให้ได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ เพื่อลดดัชนีคราบจุลินทรีย์ในเด็กก่อนวัยเรียนโดยเด็กที่เข้าโครงการ จะมีดัชนีคราบจุลินทรีย์ไม่เกินร้อยละ ๕๐

รูปแบบการศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ ๑ กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕ จำนวน ๖๐ คน เลือกอย่างเจาะจงเฉพาะผู้ปกครองที่เซ็นตอบรับหนังสือเชิญผู้ปกครองว่ายินดีเข้าร่วมกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความรู้ ทักษะ ทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง และแบบบันทึกการตรวจคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันของเด็ก ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างค่าถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ตรวจสอบความเที่ยงจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบจับคู่

ผลการดำเนินงาน คาดหวังว่าผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมโครงการทุกคนจะสามารถทำความสะอาดช่องปากให้แก่เด็กได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด และในผลสุดท้ายสามารถลดปัญหาฟันผุในเด็กได้

ทั้งนี้ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครอาจนำไปเป็นข้อมูลพิจารณา ให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับปรุงต่อยอด เพื่อลดดัชนีคราบจุลินทรีย์และอัตราฟันผุในเด็ก ในภาพรวมของกรุงเทพมหานครต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับกลาง(บนก) รุ่นที่ ๑๗ ระหว่างวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ประกอบวิชาการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้ศึกษากราบขอขอบคุณ นางชื่นตา วิชชาวุธ ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กทม. อาจารย์ที่ปรึกษาการจัดทำรายงานส่วนบุคคลที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ในการให้คำปรึกษา แนะนำกระบวนการจัดทำรายงานส่วนบุคคลมาโดยตลอด ทำให้รายงานฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ครบถ้วน

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานครที่อำนวยความสะดวก ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาและให้แนวคิดในการจัดทำรายงาน เพื่อนร่วมรุ่นบนก.๑๗ทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้อย่างยิ่ง และที่สำคัญที่สุด กราบขอขอบคุณนางวันทนีย์ วัฒนระ รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทนปลัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้โอกาสแก่ผู้ศึกษาเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ ทำให้ได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่าอย่างสูง เพื่อพัฒนาการตนเองตลอดจนหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนชาวกรุงเทพมหานครต่อไป

นางสาวสิรินันท์ ตั้งอยู่สุข

ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๗
เป้าหมาย	๘
ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ	๙
นิยามศัพท์	๙
ระยะเวลาดำเนินการ	๑๐
งบประมาณ	๑๑
ขั้นตอนการปฏิบัติ	๑๒
แนวทางในการบริหารความเสี่ยง	๑๓
การประเมินผล	๑๔
ข้อเสนอแนะ	๑๕
บรรณานุกรม	๑๖
ภาคผนวก	๑๗
ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	๓๑

ชื่อโครงการ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์/สภาพปัญหา

สุขภาพช่องปากที่ดีจะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ฟันผุที่ไม่ได้รับการรักษา จะส่งผลให้ผู้ป่วยมีอาการปวดฟัน สูญเสียฟัน รับประทานอาหารไม่สะดวก ส่งผลให้ได้รับสารอาหารน้อย (World Health Organization, ๒๕๕๐) การดูแลให้เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ควรดูแลตั้งแต่ฟันน้ำนมเริ่มขึ้นในช่องปาก โดยส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และลดปัจจัยเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพช่องปากดีได้

ตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กในการเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการกระตุ้นให้ได้คิดและลงมือทำด้วยตนเอง เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับชีวิตจริง และปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดี โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้ดูแลเด็ก เสริมสร้างทักษะชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและถูกต้องให้แก่เด็ก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔) เชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ยุทธศาสตร์การศึกษาที่ ๑ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม ที่มีเป้าประสงค์การศึกษาคือ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต และความสุขของประชาชน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๔)

จากภารกิจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีนโยบายว่า “รักกรุงเทพฯ ร่วมสร้างกรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งความสุข” พัฒนารุงเทพฯเป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดี

สำนักอนามัย เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรุงเทพมหานคร มีภารกิจดูแลสุขภาพและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประชาชนมีสุขภาพดี ใส่ใจสุขภาพ เข้าถึงระบบบริการที่ได้มาตรฐาน เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย โดยดำเนินงานและพัฒนางานสาธารณสุขแบบองค์รวม คือ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค บำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ

วิสัยทัศน์ของกองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร คือ “ประชาชนกรุงเทพมหานคร มีสุขภาพช่องปากที่ดี ทุกช่วงวัยของชีวิต” โดยตั้งความหวังว่าจะสามารถแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากของคนกรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยชรา จึงจัดให้มีการสร้างเสริมทันตสุขภาพ ทันตกรรมป้องกัน งานบำบัดรักษา เป็นภารกิจหลัก และการฟื้นฟูสุขภาพเป็นภารกิจรอง (กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๙: ๒)

จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ พบว่า เด็กอายุ ๓ ปี ใน กรุงเทพมหานคร เป็นโรคฟันผุร้อยละ ๔๙.๕ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลการสำรวจครั้งที่ผ่านมา ผลการสำรวจสุขภาพช่องปาก ระดับประเทศ ครั้งที่ ๖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐ พบว่า เด็กอายุ ๓ ปี ใน กรุงเทพมหานคร เป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๓๙.๓ เห็นได้ว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นโรคฟันผุเพิ่มขึ้น ในขณะที่ใน ภาพรวมของประเทศ แนวโน้มการเป็นโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ลดลง (ผลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐ เด็กเป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๖๑.๔ และผลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ร้อยละ ๕๑.๗) ดัชนีโรค ฟันผุยังคงสูงกว่าเป้าหมายทันตสุขภาพประเทศไทย ๒๕๖๓ ที่กำหนดดัชนีโรคฟันน้ำนมผุในเด็กอายุ ๓ ปี ควรไม่เกินร้อยละ ๓๐ (บุญเอื้อ ยงวานิชกร, ๒๕๕๒:๔๓) ดังนั้น ควรมีการพัฒนาคุณภาพของ การดูแลอนามัยในช่องปากเพื่อลดดัชนีโรคฟันผุ ขณะที่กองทันตสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ตั้งเป้าหมายว่า โรคฟันน้ำนมผุในเด็กอายุ ๓ ปี ไม่เกินร้อยละ ๕๕

ตารางที่ ๑ ร้อยละของเด็กอายุ ๓ ปี ที่เป็นโรคฟันผุ จากการสำรวจระดับประเทศจำแนกตามเขต และปีที่สำรวจ

เขต	ร้อยละของเด็กที่เป็นโรคฟันผุ				
	๒๕๓๒	๒๕๓๗	๒๕๔๓	๒๕๕๐	๒๕๕๕
ประเทศ	๖๖.๕	๖๑.๗	๖๖.๗	๖๑.๔	๕๑.๗
กทม.	๖๖.๗	๔๘.๕	๓๗.๕	๓๙.๓	๔๙.๕

สาเหตุการเกิดโรคฟันผุส่วนใหญ่ในเด็กก่อนวัยเรียนเกิดจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เนื่องจากการรักษาโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนทำได้ยากเพราะเด็กให้ความร่วมมือน้อย แนวทางที่ เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ควรจะเน้นไปที่การป้องกันการเกิดฟันผุตั้งแต่ฟันเริ่มขึ้นซึ่งสามารถป้องกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพหากได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี ช่วยให้สามารถเก็บรักษาฟันให้มีสุขภาพดีและใช้ งานได้ เด็กก่อนวัยเรียนยังไม่สามารถดูแลตนเองได้มากนัก ในการพัฒนาใดๆก็ตาม เด็กวัยนี้ต้องการ ความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างมากจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีบทบาทในการดูแล เอาใจใส่และสร้างเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้องให้แก่เด็ก จึงเหมาะแก่การปลูกฝังและส่งเสริมด้านการดูแล ทันตสุขภาพ(สุขใจ แจ่มเจือ, พรรณี บัญชรหัตถกิจ และวีระศักดิ์ ชายผา ๒๕๕๕:๕๖-๖๓)

คลินิกทันตกรรมของสำนักอนามัยมีแนวทางการปฏิบัติงานส่งเสริมและป้องกันโรคในช่อง ปากเด็ก ๓ ปีขึ้นไป (กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘:๑๒-๑๓) โดยทันต- แพทย์แนะนำเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มให้เด็กแปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์วันละ ๒ ครั้ง เข้า และก่อนนอน ผู้ปกครองควรเป็นผู้บิยาสีฟันให้ (น้อยกว่า ๕ มิลลิเมตร) โดยใช้แปรงสีฟันขนนุ่ม มี ความยาวแปรงคลุมฟัน ๑-๒ ซี่และช่วยแปรงซ้ำให้สะอาดหลังเด็กแปรงฟันในแนวขวาง (scrub technique) ผู้ปกครองควรใช้ไหมขัดฟันทำความสะอาดซอกฟันวันละ ๑ ครั้งก่อนนอน และพาเด็ก ไปพบทันตแพทย์ทุก ๖ เดือน เพื่อรับการดูแลทางทันตกรรมป้องกัน ครูที่เลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็ก กลางวันดูแลให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน จะเห็นได้ว่าการดูแลสุขภาพช่องปากที่ผ่านมาเน้น การให้ความรู้ โดยไม่ได้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ ความสามารถของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่อง ปากเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากยังคงพบเด็กมีปัญหาปวดฟัน รับประทานอาหารไม่ได้

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาโรคฟันผุเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าควรดูแลฟันตั้งแต่อายุน้อย พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างเสริมสุขอนามัยของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กปราศจากโรคฟันผุ ลดภาระค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบูรณะฟัน ลดการเสียโอกาสในการประกอบอาชีพและเวลาในการรอคิวรักษาฟัน ลดโอกาสที่เด็กจะปวดฟัน สุขภาพจิตของเด็กดี ตลอดจนลดอาการกลัวหมอฟัน

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการซึ่งผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนโดยการร่วมกันคิดค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผลการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อโรคฟันผุรวมทั้งได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเสริมพลัง โดยการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ปกครองและกลุ่ม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อสุขภาพช่องปากของเด็ก รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยงและนำไปสู่การมีเด็กในปกครองมีสุขภาพช่องปากที่ดี ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้กิจกรรมการเสริมพลังของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อจูงใจให้ผู้ปกครองช่วยดูแลสุขภาพช่องปากเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน โดยดำเนินการศึกษาทั้งทดลอง เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนางานทันตกรรมป้องกันในเด็กก่อนวัยเรียน โดยดำเนินการในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ บางซื่อ และ ๕ จุฬาลงกรณ์

การนำหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ศึกษาได้นำหลักแนวคิดและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาทำการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดนี้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ฯลฯ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดถึงความต้องการของชุมชน

๒. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมที่จัดหรือแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๖. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ กิจกรรมที่ได้ทำไป ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

สาระสำคัญของแนวคิดการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประชาชนยอมรับได้ พร้อมให้ความร่วมมือต้องมีหลักการหรือวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ จึงเป็นที่ยอมรับของประชาชน

๒. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกความเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น

๓. การดำเนินงานจะราบรื่น เมื่อได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

๔. โครงการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรมากขึ้น

๕. โครงการจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

แนวคิดการสร้างเครือข่าย

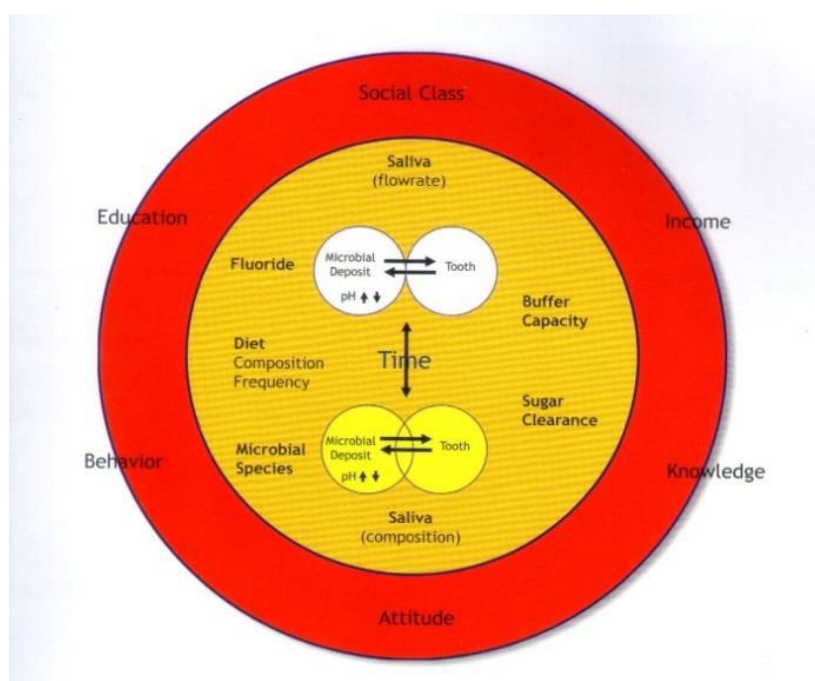
เครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน องค์กรประกอบของเครือข่ายมี ๗ ประการคือ ๑. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน ๒. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ๓. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ๔. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย ๕. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ๖. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน ๗. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน และในแนวคิดนี้แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ เครือข่ายประเภทนี้ใช้เวลาก่อสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็งยั่งยืนและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

๒. เครือข่ายจัดตั้ง มักเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่

๓. เครือข่ายวิวัฒนาการ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมตัวกันด้วยวัตถุประสงค์กว้างๆ แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงเกิดจากจิตสำนึกที่ดีเมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุนก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง

โรคฟันผุเกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน โดยปัจจัยที่จำเป็นต่อการเกิดโรค ได้แก่ ตัวฟัน ความเป็นกรด และเชื้อจุลินทรีย์ ซึ่งคราบจุลินทรีย์ถือเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุ ส่วนปัจจัยทางด้านชีวภาพได้แก่ อัตราการไหลและองค์ประกอบของน้ำลาย ฟลูออไรด์ ระดับบัฟเฟอร์ของน้ำลายและความถี่ในการบริโภคน้ำตาล ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านสังคม และเศรษฐฐานะจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเกิดโรคฟันผุ ปัจจัยสำคัญต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็กคือ พฤติกรรมในการบริโภคขนม นมรสหวาน เครื่องดื่มที่มีน้ำตาลและการทำความสะอาดช่องปากที่ไม่ดีพอ(Fejerskov O,๒๐๐๔)

ภาพที่ ๑ ปัจจัยต้นเหตุที่ก่อโรคฟันผุ

การวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบ

ปัจจัยที่มีผลกระทบ	เชิงบวก	เชิงลบ
วิเคราะห์ปัจจัยภายใน	<p>๑. ผู้ปกครองรักเด็ก ปรารถนาให้เด็กมีสุขภาพดี</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน</p>	<p>๑. ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้าโครงการเนื่องจากต้องการเรื่องทำมาหากิน</p> <p>๒. ขาดทักษะ ประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน</p>
วิเคราะห์ปัจจัยภายนอก	<p>๑. ผู้ปกครองและเด็กอาศัยอยู่ใกล้สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เดินทางมาเข้าร่วมโครงการได้สะดวก</p> <p>๒. บริษัทผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพช่องปากสนับสนุนอุปกรณ์ในการดูแลสุขภาพช่องปาก</p>	<p>๑. ร้านค้าขายขนมกรุบกรอบตลอดเวลา(๒๔ ชั่วโมง)ในชุมชน</p>

แนวทาง/ข้อเสนอในการแก้ปัญหา

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder)

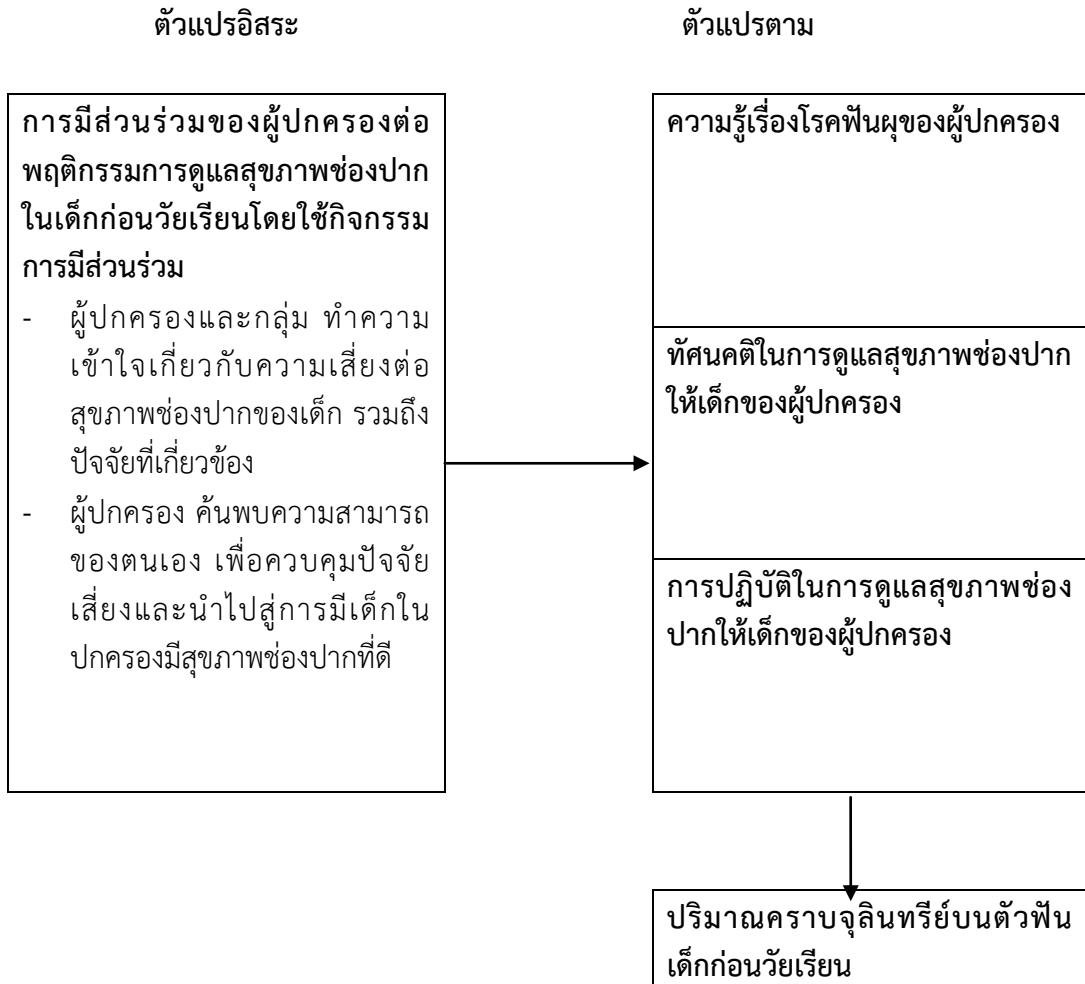
Stakeholder	ความต้องการ/ความคาดหวัง	แนวทางดำเนินการ
๑. ผู้บังคับบัญชา	๑. สนใจให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	<p>๑. มอบหมายทันตแพทย์และทีมงานดำเนินงาน</p> <p>๒. สนับสนุน / ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน</p> <p>๓. อนุมัติโครงการ</p>
๒. ทันตแพทย์/ทันตบุคลากร	๑. สามารถวางแนวทาง/จัดเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินโครงการ	๑. ประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงเข้าร่วมโครงการ

		๒.สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทันตบุคลากร ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และเด็กก่อนวัยเรียน
๓.ครูพี่เลี้ยง	๑.ช่วยดูแล นัดหมายผู้ปกครอง และเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ๒.จัดอาหารและของว่างที่ไม่ทำให้ฟันผุ	๑.อบรม พี่นฟู ศึกษาดูงาน ความรู้และทักษะการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน ๒.ให้ความรู้เรื่องอาหารที่ไม่ทำให้ฟันผุ
๔.ผู้ปกครอง	๑.เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม	๑.ดำเนินการตามผลการประชุม - การแปรงฟัน – การจัดอาหาร
๕.เด็กก่อนวัยเรียน	๑.ร่วมกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหาร	๑. ครูพี่เลี้ยงดำเนินการดูแลให้เด็กแปรงฟันเป็นประจำ ๒.ทันตบุคลากรสนับสนุนให้เกิดการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน
๖.เจ้าของร้านและพนักงานขายขนม	๑.จัดหาขนมที่ไม่ทำให้ฟันผุ เลี่ยงการขายขนมที่ทำให้ฟันผุ	๑. คน ใน ชุม ชน ช่วย กัน ประสานงานกับเจ้าของร้านให้ช่วยจัดหาขนมที่ไม่ทำให้ฟันผุ เลี่ยงการขายขนมที่ทำให้ฟันผุ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองทั้งในด้านความรู้ และการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ ๒ กรอบแนวคิดในการศึกษา

เป้าหมาย

ผู้ปกครองมีความรู้และสามารถดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนได้สามารถลดคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนลงเหลือต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ภายใน ๓ เดือน

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมีปัจจัยสนับสนุน ๔ M ประกอบด้วย Man, Money, Materials, Management

๑. Man คือ คน ผู้บริหารสนับสนุนโครงการทันตบุคลากร ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองเจ้าของร้านค้า ประชาชนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน ร่วมกันจัดทำแผน พร้อมใจกันเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมกันประเมินผลโครงการ และกลับไปพัฒนาโครงการเพื่อความยั่งยืน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

๒. Money คือ เงิน จะต้องมีงบประมาณเพียงพอเพื่อจัดกิจกรรม

๓. Materials คือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรม เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แผ่นพับให้ความรู้ผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

๔. Management คือ กระบวนการบริหารจัดการ ในเรื่องการวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการ การประสานงานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง ร้านค้าเป็นไปด้วยดีเหมาะสม มีการติดตามและประเมินผล

นิยามศัพท์

๑. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ให้การอุปการะดูแลเด็กอายุ ๓-๕ ปี ที่มาใช้บริการที่สถานเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕ เป็นประจำ อย่างน้อย ๓ วันใน ๑ สัปดาห์ และมีเวลาอยู่กับเด็กอย่างน้อย ๕ วันใน ๑ สัปดาห์

๒. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมพลังในลักษณะของการร่วมกันคิดค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผลการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

๓. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากและโรคฟันผุในเด็กเล็กหมายถึง ความรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเฝ้าระวังโรคฟันผุ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของฟันน้ำนม ลักษณะอาการของโรคฟันผุ การป้องกันโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน ผลกระทบของโรคฟันผุ ในการศึกษาครั้งนี้วัดโดยใช้แบบทดสอบซึ่งมี ๒ ตัวเลือก คือ ใช่ หรือไม่ใช่

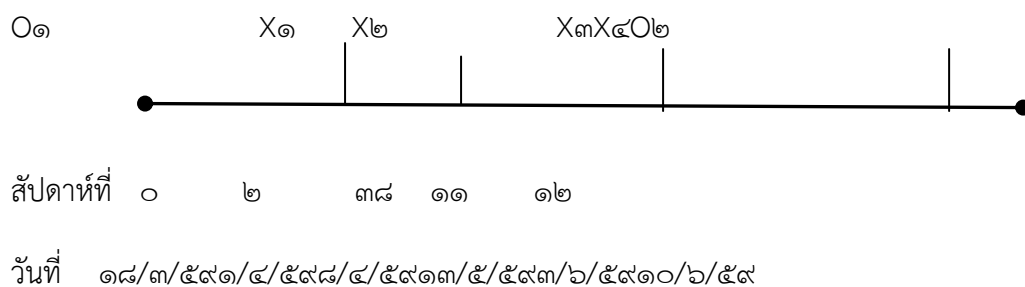
๔.ทัศนคติในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก หมายถึง ความคิดเห็น หรือความโน้มเอียงของผู้ปกครองที่จะแสดงออกในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดโรคฟันผุ การศึกษาครั้งนี้วัดโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีจำนวน ๓ ตัวเลือก คือ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง และเห็นด้วยน้อย

๕.การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก หมายถึง วิธีการปฏิบัติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็ก ได้แก่ การเลือกอาหารให้เด็ก การทำความสะอาดช่องปาก และการตรวจฟันให้เด็กในการศึกษาครั้งนี้วัดโดยใช้แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กตามความถี่ของการปฏิบัติใน ๑ สัปดาห์ มี ๔ ตัวเลือก คือ ๕-๗ วัน ๓-๔ วัน ๑-๒ วัน และไม่ทำเลย

๖.คราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็ก หมายถึง คราบที่อยู่บนตัวฟัน เกิดจากการรวมตัวของเชื้อ “มิวแทนส์ สเตรปโตคอคโค” กับโปรตีนในน้ำลาย เกาะแน่นตามผิวเรียบของฟัน จึงไม่สามารถกำจัดออกได้ด้วย การบ้วนปาก ในระยะแรก ๆ จะเป็นแผ่นฟิล์มบางใส ๆ สังเกตได้ยาก เมื่อรวมตัว กันมาก ๆ จะกลายเป็นคราบสีเหลือง ๆ มองเห็นด้วยตาเปล่าได้ชัดเจน บริเวณ ที่พบได้มากคือ ตามบริเวณคอฟัน ซอกฟัน หลุมร่องฟัน ชาวบ้านทั่วไปมักเรียก คราบจุลินทรีย์ว่า “ขี้ฟัน” การศึกษาครั้งนี้วัดโดยใช้เครื่องมือสำรวจ เชี่ยวรอบตัวฟันภายใต้แสงหลอดนีออนในห้องเรียน ให้เด็กนอนราบบนที่นอน ถ้าไม่มีคราบฟันบนตัวฟัน ให้ ๐ คะแนน ถ้ามีคราบฟันเป็นขุยสีขาว ให้ ๑ คะแนนในแต่ละซี่ แล้วนำมาคำนวณดัชนีคราบจุลินทรีย์ แปลผลเป็นระดับความสะอาดช่องปาก

ระยะเวลาดำเนินการ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ทำการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวัดก่อนและหลังดำเนินการ (One group pretest and posttest design) เพื่อศึกษาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน ในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕ และเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวัดก่อนและหลังการเข้าร่วมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

โดย ภาพที่ ๓ การดำเนินการศึกษา

O๑ หมายถึง การเก็บข้อมูลก่อนเข้าร่วมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยการใช้แบบสอบถาม และตรวจสอบภาวะสุขภาพช่องปากของเด็ก โดยการสำรวจแผ่นคราบจุลินทรีย์รอบตัวฟันของเด็ก

O๒ หมายถึง การเก็บข้อมูลหลังเข้าร่วมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และตรวจสอบภาวะสุขภาพช่องปากของเด็ก โดยการสำรวจแผ่นคราบจุลินทรีย์รอบตัวฟันของเด็ก

X๑ หมายถึง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน ครั้งที่ ๑ เพื่อละลายพฤติกรรม ตั้งเป้าหมาย และโยนโยปัญหา

X๒ หมายถึง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน ครั้งที่ ๒ เพื่อติดตามผลจากครั้งที่แล้ว และเสริมทักษะ ความรู้ ฝึกเรื่องการตรวจฟันและการแปรงฟันที่ถูกต้องในเด็กก่อนวัยเรียน การเลือกอาหารที่มีประโยชน์และโทษต่อฟัน โดยใช้ภาพพลิก ร่วมกับสาธิตและฝึกในเด็กก่อนวัยเรียน แล้วผู้ปกครองร่วมกันในกลุ่มคิดแก้ปัญหาที่ได้โยนโยไว้ในคราวที่แล้ว เลือกตัวแทนกลุ่มมาอภิปรายหน้าห้องประชุม วิทยากรและผู้นำกลุ่มร่วมกันเสริมความรู้และสรุปการอภิปราย

X๓ และ X๔ ทันตแพทย์นัดให้ผู้ปกครองที่มีปัญหาสงสัยวิธีเฝ้าระวังโรคฟันผุปรึกษาและสอบถามข้อสงสัยได้จากเพื่อนผู้ปกครองหรือทันตบุคลากร ทันตบุคลากรและครูพี่เลี้ยงช่วยกระตุ้นผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน รวมระยะเวลาตั้งแต่ก่อนทดลองถึงหลังทดลอง ๑๒ สัปดาห์

งบประมาณ

การดำเนินกิจกรรมตามโครงการใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๓๙,๖๐๐ บาท (สามหมื่นเก้าพันหกร้อยบาทถ้วน) โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณของกองทันตสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายตามรายการต่าง ๆ ดังนี้

๑. ค่าวัสดุและอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ และการจัดกิจกรรม ๕,๐๐๐ บาท
๒. ค่าจัดทำป้ายไว้นิลโครงการ ขนาด ๑.๕ เมตร X ๓ เมตร ๒,๐๐๐ บาท
๓. ค่าอาหาร จำนวน ๑ มื้อ ๆ x ๑๕๐ บาท x ๘๐ คน x ๒ วัน ๒๔,๐๐๐ บาท
๔. ค่าอาหารว่าง จำนวน ๑ มื้อ x ๓๕ บาท x ๘๐ คน x ๒ วัน ๕,๖๐๐ บาท

ขั้นตอนการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบ

แผนงาน/กิจกรรมหลัก	รายละเอียด	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
๑.การเตรียมโครงการ	๑.๑ จัดทำโครงการเสนอขอ อนุมัติโครงการ	๗/๓/๕๙	ทันตแพทย์ประจำ ศูนย์บริการ สาธารณสุข
	๑.๒ ประชาสัมพันธ์โครงการ	๗-๑๗/๓/๕๙	เจ้าหน้าที่คลินิก ทันตกรรม
๒.การดำเนินโครงการ			
๒.๑ ศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและพฤติกรรมที่ เกี่ยวข้องกับสุขภาพช่อง ปากเด็กก่อนวัยเรียน	-เตรียมทีมงานสำรวจ -ประสานงานกับครู ผู้ปกครองให้ ทำแบบประเมินความรู้ -สำรวจสุขภาพช่องปากและดัชนี คราบจุลินทรีย์ของเด็กก่อนวัย เรียน	๑๘/๓/๕๙	ทันตแพทย์ประจำ ศูนย์บริการ สาธารณสุข
๒.๒ ประชุม เสนอผล การสำรวจก่อนเข้าร่วม โครงการ	-สรุปและประเมินผล - จัดประชุม นำเสนอผลการ สำรวจแก่ผู้เกี่ยวข้อง -ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล สุขภาพช่องปากเด็ก	๑/๔/๕๙	ทันตแพทย์ประจำ ศูนย์บริการ สาธารณสุข ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง เด็กก่อนวัยเรียน
๒.๓ จัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ในกลุ่ม ผู้ปกครอง และครูพี่ เลี้ยง	-จัดกิจกรรมดังนี้ ครั้งที่ ๑ ละลายพฤติกรรม ตั้งเป้าหมาย และโยนโยปัญหา ครั้งที่ ๒ ติดตามผลจากครั้งที่ แล้ว และเสริมทักษะ ความรู้ ฝึก เรื่องการตรวจฟันและการแปรง ฟันที่ถูกวิธีในเด็กก่อนวัยเรียน การเลือกอาหารที่มีประโยชน์ และโทษต่อฟัน โดยใช้ภาพพลิก ร่วมกับสาธิตและฝึกในเด็กก่อน วัยเรียน	๑/๔/๕๙	ทันตแพทย์ประจำ ศูนย์บริการ สาธารณสุข
		๘/๔/๕๙	ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง เด็กก่อนวัยเรียน

แผนงาน/กิจกรรมหลัก	รายละเอียด	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
๒.๔ การติดตามประเมินผล(๓ เดือน ,และ๖ เดือน	-ผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงตอบแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน -ทันตแพทย์ตรวจสภาพฟันผุและวัดดัชนีคราบจุลินทรีย์ในช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน	๑๓/๕/๕๙ ๑๐/๖/๕๙	ทันตบุคลากร

แนวทางในการบริหารความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง	การป้องกัน/แก้ไข
ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้	จัดกิจกรรมในวันศุกร์ที่ผู้ปกครองต้องมารับผ้าปูที่นอนเด็กกลับบ้าน เลือกสถานที่ประชุม สะดวกในการคมนาคม
ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้จนครบตามโครงการ	สร้างความตระหนักในสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ดัชนีคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กทดลองร้อยละ ๕๐	แบบฟอร์มประเมินคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	ใช้ก้านสำลีชุบน้ำยาย้อมคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน ตรวจสอบที่ฟันกรามบนขวา ฟันหน้าบน ฟันกรามบนซ้าย ฟันกรามล่างซ้าย ฟันหน้าล่าง ฟันกรามล่างขวา	Paired t test
ความรู้ของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	แบบสอบถามประเมินความรู้ของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ไม่ได้อ่านไม่ได้ ให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยอ่านให้ฟัง	Paired t test
ทัศนคติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	แบบสอบถามประเมินทัศนคติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ไม่ได้อ่านไม่ได้ ให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยอ่านให้ฟัง	Paired t test
การปฏิบัติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	แบบสอบถามประเมินการปฏิบัติของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน	ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ไม่ได้อ่านไม่ได้ ให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยอ่านให้ฟัง	Paired t test

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองและเด็กที่มาใช้บริการที่สถานเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕ กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ (มีนาคม ๒๕๕๙-มิถุนายน ๒๕๕๙) มีผู้ปกครองพาเด็กมารับบริการทั้งหมด ๖๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกอย่างเจาะจงเฉพาะผู้ปกครองที่พาเด็กมาใช้บริการที่สถานเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ และ ๕ แล้วเซ็นตอบรับหนังสือเชิญผู้ปกครองว่ายินดีเข้าร่วมกิจกรรม

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุม ภาษา ความชัดเจน

ความสอดคล้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา พิจารณาความตรงของเนื้อหาแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC: Index of item – objective congruence) ของแต่ละข้อคำถามโดยค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๕ ก็แสดงว่าข้อคำถามที่จะทำการรวบรวมมีความตรง

การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ในส่วนข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือ ผู้ปกครองและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดพระยายังจำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient

การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ในกรณีที่เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ ใช้สูตรการหาค่าความยากง่ายรายข้อและค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) โดยกำหนดคะแนนเป็น ๐ และ ๑ ข้อที่ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ข้อตอบผิดให้ ๐ คะแนน

ข้อเสนอแนะ

๑. โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนทำให้ผู้ปกครองสามารถแสดงออกถึงความคิดเห็นและความรู้สึกที่จะดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนด้วยการวาดฝันและมโนภาพร่วมกัน ทำให้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองออกมาในลักษณะที่ครอบคลุม จึงควรประยุกต์กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพอื่น ๆ เช่น โรคเบาหวาน การเลิกบุหรี่

๒ ในการทำกิจกรรมให้เกิดผล ผู้เข้าร่วมจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกครั้ง ดังนั้น ควรชี้แจงประเด็นที่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๓. ควรดำเนินการทดลองกับชุมชนอื่น ที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากการทดลอง

๔. ควรพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปที่ผู้ปกครองสามารถศึกษาด้วยตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน หรือคิดค้นโปรแกรมที่ผู้ปกครองใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมน้อยแต่มีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนได้สะดวกขึ้น และทำการศึกษากึ่งทดลองแบบ ๒ กลุ่ม ที่แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัด ๒ ครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งจะมีระดับความน่าเชื่อถือของผลการทดลองดีกว่าการศึกษากึ่งทดลองแบบ ๑ กลุ่ม วัด ๒ ครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง

๕. มีการถอดบทเรียนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปทำการศึกษากึ่งทดลองโดยการติดตามผลเปรียบเทียบก่อนและหลังเริ่มโครงการ

บรรณานุกรม

- กองทันตสาธารณสุข สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร (๒๕๔๘) แนวทางการปฏิบัติงานส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปากสำหรับคลินิกทันตกรรมของสำนักงานมัย (พิมพ์ครั้งที่ ๑) กรุงเทพมหานคร บริษัท เอ.พี.พรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด : ๑๒-๑๓
- กองทันตสาธารณสุข สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร (๒๕๕๙) *คู่มือการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข ปี ๒๕๕๙* (พิมพ์ครั้งที่ ๑) กรุงเทพมหานคร: ๒
- กิตติมา ปราบมภ์ (๒๕๕๒) “ผลของโปรแกรมส่งเสริมทันตสุขภาพต่อพฤติกรรมผู้ปกครองในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชลิกุล วงษ์ถาวร (๒๕๔๘) “โปรแกรมสุขศึกษาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์และการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิตยา เพ็ญศิริรักษา (๒๕๕๔) การเสริมพลังเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือด: แนวคิดและการปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
- พัชญ์สิตา พงศธรภูริวัฒน์ (๒๕๕๕) “ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- สุดใจ แจ่มเจือและคณะ (๒๕๔๕) “พฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มาใช้บริการทันตกรรมในโรงพยาบาลด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา” วิทยาสารทันตสาธารณสุข ๗ , ๒ : ๕๖-๖๓
- สุธรรม เยี่ยมสวัสดิ์ (๒๕๔๕) “การส่งเสริมทันตสุขภาพของเด็กวัยก่อนเรียน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข การเปรียบเทียบ ผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปาก ระดับประเทศ ครั้งที่ ๒-๗(เข้าถึงเมื่อ ๒๕๕๙ ม.ค. ๒๖) สืบค้นจาก <http://www.anamai.ecgates.com/userfiles/file/compare.pdf>
- Fejerskov O. “Changing paradigms in concepts on dental caries: consequences for oral health care.” Caries Res ๒๐๐๔;๓๘:๑๘๒-๙๑.

ภาคผนวก

วันที่.....

เรียน ผู้ปกครองของ.....

เนื่องจากลูกของท่านอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน จึงเรียนมาเพื่อเชิญท่านเข้าร่วมพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน ณ ห้องประชุมศูนย์บริการสาธารณสุข ใน วันที่..... เวลา ๑๒.๔๕-๑๔.๓๐ น. ดังนี้

วันที่	เวลา	กิจกรรม
วันแรก	๑๒.๔๕ - ๑๓.๐๐	ลงทะเบียนและตอบแบบสอบถาม
	๑๓.๐๐ - ๑๓.๓๐	กิจกรรมที่ ๑ มารู้อัจฉริยะ
	๑๓.๓๐ - ๑๔.๐๐	กิจกรรมที่ ๒ ฟันของลูกที่ฉันคาดหวัง
	๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐	กิจกรรมที่ ๓ โยงใยปัญหา
วันที่สอง	๑๓.๐๐ - ๑๓.๓๐	กิจกรรมที่ ๔ ฝึกทักษะการเช็ดฟัน แปรงฟันเด็ก
	๑๓.๓๐ - ๑๔.๐๐	กิจกรรมที่ ๕ แนวทางการดูแลฟันของลูกน้อย
	๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐	กิจกรรมที่ ๖ เป้าหมายฟันสวยของลูกน้อย

แล้วนัดหมายมาสอบถามปัญหา และกระตุ้นให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เดือนละ ๑ ครั้งเป็นระยะเวลา ๒ เดือน แล้วตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินผลในสัปดาห์สุดท้าย ใช้เวลาครั้งละประมาณ ๓๐ นาที

ด้วยความนับถือ

ลงชื่อ.....

(ทันตแพทย์หญิงสิรินันท์ ตั้งอยู่สุข)

คำตอบของผู้ปกครอง

- ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม
- ไม่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจาก.....

ลงชื่อ.....

(.....)

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก
ในเด็กก่อนวัยเรียน

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ข้อความ	
๑. เพศของผู้เลี้ยงดูเด็ก	☐ ๑. ชาย ☐ ๒. หญิง
๒. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี(นับจำนวนเต็มเป็นปี)	
๓. ท่านจบการศึกษาสูงสุด	☐ ๑.ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ๒.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ☐ ๓.ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ☐ ๔.ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า
๔. ขณะนี้ท่านประกอบอาชีพ	☐ ๑.ไม่ได้ทำงาน เช่น แม่บ้าน/พ่อบ้าน ☐ ๒.ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ ๓.รับจ้าง ☐ ๔.รับราชการ ☐ ๕.อาชีพอื่นๆ โปรดระบุ.....
๕.รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท (รวมเงินเดือนค่าตอบแทนและรายได้พิเศษอื่นๆที่ได้รับทั้งหมดต่อเดือน)	
๖.สถานภาพสมรสของท่าน	
☐ ๑.โสด ☐ ๒.คู่ ☐ ๓.หม้าย/หย่า/แยก	
๗.ท่านมีความสัมพันธ์กับเด็ก คือ	
☐ ๑.มารดา ☐ ๒.บิดา ☐ ๓.ผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีใช้บิดามารดา โปรดระบุความสัมพันธ์กับเด็ก	
๘.เพศของเด็ก	☐ ๑.ชาย ☐ ๒.หญิง
๙. เด็กคนนี้เป็นบุตรคนที่	
☐ ๑.คนแรก ☐ ๒.คนที่ ๒ ☐ ๓.คนที่ ๓ ขึ้นไป	

ส่วนที่ ๒ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากและโรคฟันผุในเด็กเล็ก

คำชี้แจง โปรดกรณาทอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าถูกที่สุด

หาก ใช่ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ใช่

หาก ไม่ใช่ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ไม่ใช่

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
๑.ทำความสะอาดฟันเด็กให้เด็กอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง		
๒.การที่เด็กหลับคาขวดนมจะทำให้ฟันผุได้		
๓.หลังให้เด็กกินนมหวานหรือนมเปรี้ยวแล้วต้องให้ดื่มน้ำเปล่าตามทุกครั้งเพื่อป้องกันฟันผุ		
๔.การกินขนมกรุบกรอบไม่ทำให้เด็กฟันผุ		
๕.การกินผักและผลไม้ที่มีรสหวานทำให้เด็กฟันผุได้		
๖.การมีฟลูออไรด์ในช่องปากช่วยลดโอกาสในการเกิดฟันผุในเด็กได้		
๗.การใส่ยาสีฟันมากๆ ในการแปรงฟันเด็กช่วยให้ฟันเด็กสะอาดมากขึ้น		
๘.เมื่อเด็กเริ่มแปรงฟันได้เอง ผู้ปกครองไม่ต้องแปรงฟันให้เด็กซ้ำ		
๙.การใช้ไหมขัดฟัน ช่วยลดสาเหตุที่ทำให้เกิดฟันผุในเด็กได้		
๑๐.ฟันน้ำนมไม่มีผลใดๆ ต่อฟันแท้ของเด็ก		
๑๑.ประเภทของฟันผุมี ๓ ระดับได้แก่ ฟันผุระดับเคลือบฟัน ฟันผุระดับเนื้อฟัน และฟันผุทะลุโพรงประสาทฟัน		
๑๒.ในการป้องกันฟันผุในเด็ก การแปรงฟันให้เด็กวันละครั้งนั้นเพียงพอแล้ว		
๑๓.การกินอาหารเหนียวๆหวานๆ ช่วยเพิ่มโอกาสในการเกิดฟันผุในเด็กได้		
๑๔.ฟันที่มีหลุมร่องลึก ช่วยเพิ่มโอกาสในการเกิดฟันผุในเด็กได้		
๑๕.ชนิดของเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปากเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงของโรคฟันผุในเด็ก		
๑๖.น้ำลายมีคุณสมบัติช่วยลดการเกิดฟันผุในเด็กได้		
๑๗.ถ้าฟันน้ำนมได้รับอุบัติเหตุ จะส่งผลให้ฟันแท้ผุได้		
๑๘.เด็กที่มีฟันผุมากกว่า ๑ ซี่ต่อปี มีความเสี่ยงต่อโรคฟันผุต่ำ		
๑๙.การแปรงลิ้นจะช่วยป้องกันฟันผุในเด็กได้		
๒๐.การตรวจฟันและเหงือกเด็กในระดับเบื้องต้นโดยผู้ปกครองช่วยลดโรคฟันผุในเด็กได้		

ส่วนที่ ๓ ทักษะคดีเกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก โรคฟันผุในเด็กเล็ก และการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กเล็ก

คำชี้แจง โปรดกรณาดอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อความ	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย
๑. การตรวจฟันและเหงือกเด็กในระดับเบื้องต้นโดยผู้ปกครองช่วยลดปัญหาสุขภาพช่องปากเด็กได้			
๒. ฟันน้ำนมไม่มีความสำคัญเท่ากับฟันแท้			
๓. การให้เด็กดูนมจากขวดไม่มีผลต่อโรคฟันผุ			
๔. การพาเด็กไปพบทันตแพทย์โดยที่เด็กไม่มีปัญหาสุขภาพช่องปากเป็นสิ่งที่เสียเวลา			
๕. การดูแลสุขภาพช่องปากเด็กเล็กควรดูแลตั้งแต่ฟันน้ำนมเริ่มขึ้น			
๖. การทำความสะอาดฟันเด็กควรมีผู้ที่รับผิดชอบ เช่น ครูที่โรงเรียน หรือผู้ปกครองตรวจความสะอาดให้เด็ก			
๗. ยาสีฟันที่ดีสำหรับเด็กคือยาสีฟันที่มีผงขัดมากๆ เพื่อช่วยให้ฟันสะอาด			
๘. การแปรงฟันให้เด็กเล็กเป็นเรื่องที่ยุงยาก			

ข้อความ	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย
๙. แปรงสีฟันที่ดีสำหรับเด็กคือแปรงสีฟันที่มีราคาแพง			
๑๐. การใช้แปรงสีฟันสำหรับใช้เฉพาะเด็กจะช่วยให้เด็กชอบการแปรงฟัน			
๑๑. การทำความสะอาดฟันให้เด็กทุกครั้งไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ช่วยลดปัญหาโรคฟันผุในเด็กได้			
๑๒. การจัดให้เด็กกินผัก ผลไม้จะช่วยลดโอกาสการเป็นโรคฟันผุ			
๑๓. การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองเพื่อป้องกันโรคฟันผุในเด็กเล็กมีประโยชน์ คุ่มค่ากับเวลาที่เสียไป			
๑๔. การพาเด็กไปตรวจฟันเป็นประจำปีละ ๑ ครั้ง เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น			
๑๕. ในเด็กเล็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กไม่จำเป็นต้องใช้ไหมขัดฟันให้เด็ก			
๑๖. ถ้าเด็กกินผลไม้แทนขนมกรุบกรอบจะช่วยลดโอกาสเป็นโรคฟันผุ			
๑๗. ผู้เลี้ยงดูเด็กมีส่วนช่วยป้องกันเด็กประสบอุบัติเหตุที่ทำให้ฟันหักได้			
๑๘. ท่านเชื่อว่าการดื่มนมเปรี้ยวไม่ทำให้ฟันผุ			
๑๙. การใช้ยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ป้องกันฟันผุในเด็กได้			
๒๐. ท่านเชื่อว่า การแปรงฟันให้เด็กวันละครั้งก็เพียงพอแล้ว สำหรับการป้องกันฟันผุในเด็ก			

ส่วนที่ ๔ การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก

คำชี้แจง โปรดกรณาทอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านตามความถี่ในการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก

ข้อความ	ความถี่ของการปฏิบัติใน ๑ สัปดาห์			
	๕-๗ วัน	๓-๔ วัน	๑-๒ วัน	ไม่ทำ เลย
๑. ท่านให้เด็กหลับคาขวดนมเป็นประจำ				
๒. ท่านให้เด็กดื่มนมรสหวานเป็นประจำ				
๓. หลังให้เด็กดื่มนมหวานหรือนมเปรี้ยวแล้วท่านได้ให้เด็กดื่มน้ำเปล่าตามทุกครั้งเพื่อป้องกันฟันผุ				
๔. หากเด็กต้องกินยาประเภทน้ำเชื่อม ท่านให้เด็กดื่มน้ำตามหลังจากทานยาน้ำชนิดน้ำเชื่อมทุกครั้ง				
๕. ท่านเตรียมผลไม้เป็นอาหารว่างให้เด็กแทนขนมกรุบกรอบ				
๖. ท่านใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ในการแปรงฟันให้เด็ก				
๗. ท่านไม่เคยแปรงฟันให้เด็กซ้ำหลังเด็กแปรงฟันเอง				
๘. ท่านตรวจสอบสุขภาพช่องปากให้เด็กด้วยตัวท่านเองวันละ ๑ ครั้ง				
๙. ท่านใช้ไหมขัดฟันให้เด็กเพื่อช่วยลดสาเหตุที่ทำให้เกิดฟันผุ				
๑๐. ท่านพาเด็กไปพบทันตแพทย์อย่างน้อย ๑ ครั้ง				
๑๑. ท่านดูแลให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหารทุกครั้ง				
๑๒. ท่านหลีกเลี่ยงการเตรียมอาหารเหนียวๆหวานๆ ให้เด็ก เพื่อป้องกันฟันผุ				
๑๓. ท่านนำเด็กไปเคลือบหลุมร่องฟันเพื่อป้องกันฟันผุ				
๑๔. ท่านใช้ฟลูออไรด์เสริม เช่น ยาเม็ดฟลูออไรด์ การเคลือบฟลูออไรด์เจลหรือวานิช เพื่อช่วยลดโอกาสในการเกิดฟันผุให้เด็ก				
๑๕. ท่านจัดบ้านไม่ให้มีสิ่งกีดขวางที่จะทำให้เด็กหกล้มจนเกิดฟันแตกหักได้				

ขอความกรุณาตรวจทานอีกครั้งว่าท่านได้ตอบคำถามทุกข้อแล้วหรือไม่
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

**โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อ
พฤติกรรมและการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียน**

กิจกรรมที่ ๑ มารู้จักกันเถอะ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้จักและคุ้นเคยกัน

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑.แผ่นกระดาษแข็งร้อยเชือกสำหรับคล้องคอ

๒.ปากกาเคมี

สถานที่ ห้องประชุมโล่ง ไม่ต้องใช้โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอน

๑. วิทยากรแจกป้ายชื่อ ๑ แผ่น/คน แล้วให้สมาชิกเขียนชื่อที่ต้องการให้ผู้อื่นเรียก พร้อมลักษณะเด่นของตนเองว่าคล้ายกับสัตว์ชนิดไหนมากที่สุด เช่น นกอินทรี (มีสายตามองไกล) กระต๊าก(แข็งแรง ชอบพุ่งชนเป้าหมาย) หมู(ตัวใหญ่ อ้วนอ้วน ฉ่ำอ้วนแต่มั่นคง) นกฮูก (สายตาดำแต่ทรงภูมิความรู้)
๒. ให้ทุกคนพบปะพูดคุย โดยกล่าวสวัสดิกับเพื่อนใหม่
 - ถ้ามีลักษณะบนแผ่นป้ายตรงกัน ให้ยกฝ่ามือตบกัน ๒ ครั้ง
 - ถ้าไม่พบลักษณะที่ตรงกัน ให้คำนับเพื่อนคนนั้น พร้อมกับพูดคำว่า “สวัสดิ” แล้วพยายามพบปะพูดคุยกับทุกๆ คน
๓. ทดสอบความจำ โดยขออาสาสมัครบอกชื่อและลักษณะของบุคคลที่พบปะ อย่างน้อย ๓ คน แล้วแบ่งกลุ่มตามลักษณะที่ตรงกัน

กิจกรรมที่ ๒ พันของลูกที่ฉันทาคาดหวัง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สร้างภาพสุขภาพช่องปากของลูกที่ตนคาดหวัง
๒. ให้ผู้เข้าอบรมเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของลูก
๓. ผู้เข้าอบรมเข้าใจบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทันตสุขภาพของลูก
๔. ฝึกเทคนิคการกำหนดขอบเขตของความคิดของตนในเรื่องต่างๆ เพื่อประกอบการพูด

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑.แผ่นกระดาษ A๔

๒.ดินสอ/ปากกา

๓.ยางลบ

สถานที่ ห้องประชุมโล่ง ไม่ต้องใช้โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอน

๑. แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ ๓ คน แจกกระดาษวาดเขียนให้คนละ ๒ แผ่น
๒. ให้ผู้เข้ารับการอบรมวาดภาพใบหน้าและช่องปากของลูก ให้ออกมาเป็นภาพฟันของลูกน้อยที่คาดหวัง กำหนดเวลาให้ ๑๐ นาที
๓. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงภาพ และบรรยายภาพหน้าชั้น

๔. วิทยากรสรุปว่า ผู้ปกครองเด็กทุกคนมีภาพสุขภาพช่องปากของเด็กที่คาดหวังที่คล้ายคลึงกัน เช่น ฟันสวย ไม่เก มีฟันอยู่ครบ ฟันไม่ผุ พร้อมทั้งโยงประเด็นปัญหาทันตสุขภาพของเด็กว่า น่าจะเกี่ยวข้องกับใคร ใครมีบทบาทสำคัญ อะไรที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเกิดภาพฟันของลูกน้อยที่คาดหวัง

กิจกรรมที่ ๓ โยงใยปัญหา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้วิธีวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาทันตสุขภาพในเด็ก
๒. ให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถมองเห็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในภาพรวมให้เข้าใจมากขึ้น มองเห็นภาพผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพในเด็ก
๓. เสริมสร้างความเข้าใจสาเหตุของปัญหา ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาต่อไป

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑.กระดาษชาร์ทขนาดใหญ่ จำนวน ๒-๓ แผ่น

๒.ปากกาเคมี

๓.สติ๊กเกอร์รูปหัวใจสีแดง

สถานที่ ห้องประชุมโล่ง ไม่ต้องใช้โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอน

๑. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้ทบทวนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้รับเกี่ยวกับโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน
๒. แบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๙ คน ให้แต่ละกลุ่มรับอุปกรณ์กลุ่มละ ๑ ชุด
๓. กำหนดให้ใช้เวลาทำงานประมาณ ๑๕ นาที
๔. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการในการสรุปประเด็นและรวบรวมความคิดเห็นที่สมาชิกเสนอ และมีเลขานุการบันทึกตามข้อสรุปของกลุ่มลงบนกระดาษ ในเรื่องเกี่ยวกับสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน โดยแยกเป็น ๕ หัวข้อใหญ่ ได้แก่ ผู้ปกครอง ตัวเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน สิ่งแวดล้อม และหน่วยบริการสุขภาพ/ศูนย์บริการสาธารณสุข
๕. เขียนประเด็นย่อยที่เป็นสาเหตุของปัญหาในแต่ละหัวข้อใหญ่ และจัดลำดับว่าอะไรเป็นปัจจัยสาเหตุที่สำคัญ ๕-๑๐ ประเด็น โดยให้ผู้ปกครองแต่ละคนแปะสติ๊กเกอร์รูปหัวใจสีแดงตามข้อที่ตนเองคิดว่ามีสำคัญที่สุด แล้วนับความถี่เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และลากเส้นโยงความสัมพันธ์ตามลำดับ
๖. ให้ตัวแทนนำเสนอในที่ประชุม
๗. วิทยากรสรุป และตั้งคำถามให้กลุ่มพิจารณาในประเด็นสำคัญที่ขาดหาย

กิจกรรมที่ ๔ ฝึกทักษะการเช็ดฟัน แปรงฟันเด็ก

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกทักษะการดูแลฟันลูกน้อย ได้แก่ ฝึกแปรงฟันและใช้ไหมขัดฟัน ให้ลูก ฝึกตรวจฟัน ฝึกเลือกอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน และเลี่ยงอาหารที่เป็นโทษต่อฟัน
๒. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถแก้ไข และปรับพฤติกรรมในการดูแลฟันลูก

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑. โมเดลสอนแปรงฟัน

๒. โมเดลฟันผุ

๓. ภาพ/โมเดล/ของจริงของอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน เช่น ฝรั่ง และภาพ/โมเดล/
ของจริงของอาหารที่เป็นโทษต่อฟัน เช่น มันฝรั่งทอด

๔. ภาพพลิก

สถานที่ ห้องประชุมโล่ง ไม่ต้องใช้โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอน

๑. วิทยากรแบ่งแบ่งกลุ่มย่อยตามกลุ่มที่วิเคราะห์และโยงใยปัญหา สาธิตวิธีการตรวจฟัน การแปรงฟันและการใช้ไหมขัดฟันที่ถูกวิธีให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติในเด็กก่อนวัยเรียน
๒. เล่นเกมแข่งกันแยกภาพอาหารที่มีประโยชน์ และภาพอาหารที่เป็นโทษต่อฟัน แข่งกันว่ากลุ่มใดใช้เวลาได้น้อยที่สุดและถูกต้องเป็นผู้ชนะ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ฝึกเลือกอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน และเลี่ยงอาหารที่เป็นโทษต่อฟัน
๓. วิทยากรสรุป และตั้งคำถามให้กลุ่มพิจารณาในประเด็นที่ขาดหรือคลาดเคลื่อน

กิจกรรมที่ ๕ แนวทางการดูแลฟันลูกน้อย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้จักวิธีวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาตามสาเหตุของปัญหาที่ได้ร่วมกันจัดทำไว้ในโยงใยปัญหา
๒. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถมองเห็นการแก้ไข และคิดเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละขั้นตอน

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑. กระดาษชาร์ทขนาดใหญ่ จำนวน ๒-๓ แผ่น

๒. ปากกาเคมี

๓. กระดาษชุดเดิมที่นำเสนอเรื่องโยงใยปัญหา

สถานที่ ห้องประชุมโล่ง ไม่ต้องใช้โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอน

๑. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมได้ทบทวนสาเหตุของปัญหาโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน
๒. แบ่งกลุ่มย่อยตามกลุ่มที่วิเคราะห์และโยงใยปัญหา พร้อมทั้งนำแผ่นที่สรุปและนำเสนอโยงใยปัญหาด้วย ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการในการสรุปประเด็นและรวบรวมความคิดเห็นที่สมาชิกเสนอ และมีเลขานุการที่ติดตามข้อสรุปของกลุ่มลงบนกระดาษ ในการตัดเส้นที่เป็นสาเหตุของปัญหา การแก้ไข และการป้องกันโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน ได้อย่างไร กลวิธี กิจกรรม และกำหนดผู้รับผิดชอบและระดมสมองหาวิธีการแก้ไขปัจจัยสาเหตุที่สำคัญจากกิจกรรมที่ ๓ ว่า จะป้องกันฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนได้อย่างไร กำหนดกลวิธี กิจกรรม และกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยทำเป็นตาราง ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

สาเหตุ	วิธี/กิจกรรมแก้ไขและการป้องกันโรคฟันผุในเด็ก	ผู้รับผิดชอบ
- เด็กชอบกินขนม	- เลือกผลไม้แทนขนมหวาน	- เด็ก
- ผู้ปกครองไม่ทราบวิธีแปรงฟันให้เด็ก	- ฝึกฝนวิธีแปรงฟัน เพื่อนช่วยเพื่อน	- ผู้ปกครอง

๓. ให้ตัวแทนนำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม

วิทยากรสรุป และตั้งคำถามให้กลุ่มพิจารณาในประเด็นที่ขาดหรือคลาดเคลื่อน

กิจกรรมที่ ๖ เป้าหมายของฉัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวนเป้าหมายการดูแลสุขภาพและสร้างแรงบันดาลใจในการดูแลสุขภาพช่องปากของลูกน้อยให้ได้ผลตามเป้าหมาย
2. สร้างความคาดหวังในผลดีของการดูแลสุขภาพช่องปากของลูกน้อย
3. ส่งเสริมให้มีตัวแบบที่ดีเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและความมุ่งมั่นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของลูกน้อย
4. เพื่อสร้างพันธะสัญญาใจที่ช่วยให้เกิดความมุ่งมั่นและเตือนใจในการดูแลสุขภาพช่องปากของลูกน้อยอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลา ๑๕ นาที

อุปกรณ์ ๑.กระดาษเป้าหมายของฉัน

๒.ปากกา

สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับประชุมกลุ่ม หรือนั่งล้อมวงกับพื้น

ขั้นตอน

1. วิทยากรแจกกระดาษเป้าหมายของฉันให้กับผู้เข้าอบรม เพื่อนำไปเขียนเป้าหมายในการดูแลสุขภาพของตน โดยให้แต่ละคนเขียนเป้าหมายการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของลูกน้อย และวันที่สำเร็จไว้ที่ดวงดาวบนกระดาษ
2. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมถามตัวเองว่าเราจะทำให้เป้าหมายบรรลุเพื่ออะไร เพื่อใคร หรือทำไปทำไม ถ้าทำแล้วเราจะมีความรู้สึกอย่างไร ใครเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพช่องปากของลูก เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้ลงชื่อเจ้าของพันธะสัญญานี้ไว้ และลงชื่อพยาน วันที่ให้พันธะสัญญา
3. ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนนำเสนอเป้าหมายของฉัน และนำกระดาษนี้ไปแสดงให้คนที่มีความสำคัญกับเราได้รับรู้ หรือนำไปติดไว้ในจุดที่สามารถเตือนใจให้สามารถกำกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ตามเป้าหมาย

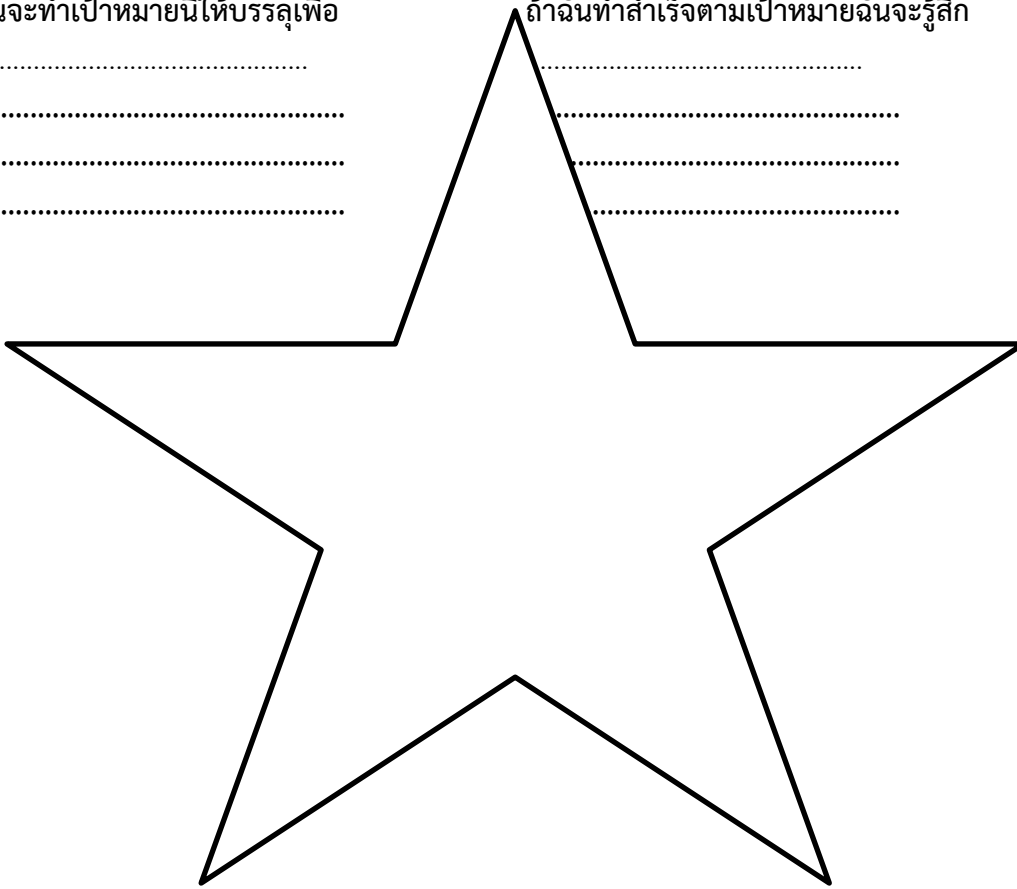
เป้าหมายของฉัน

ฉันจะทำเป้าหมายนี้ให้บรรลุเพื่อ

.....
.....
.....
.....

ถ้าฉันทำสำเร็จตามเป้าหมายฉันจะรู้สึก

.....
.....
.....
.....

คนที่เป็นแรงบันดาลใจ หรือแบบอย่างที่ดีให้
ฉัน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้พันธะ
สัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

พันธะสัญญาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูล ภายหลังจากมีความต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเรียนรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ระบุเป้าหมายและพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการเปลี่ยนในช่วง ๑ เดือนต่อไปนี้ แล้วลงนามพร้อมให้เพื่อนร่วมเป็นพยานในพันธะสัญญา

๑. เป้าหมายสุขภาพช่องปากของเด็กที่ดีขึ้น ที่ต้องการให้บรรลุภายในวันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

คือ _____

๒. พฤติกรรมสุขภาพหรือการปฏิบัติตัว ที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น คือ:

๓. สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของข้าพเจ้าเป็นไปได้อย่างยากลำบาก

๓.๑ _____

๓.๒ _____

๔. วิธีการที่ข้าพเจ้าจะนำมาใช้เพื่อให้สามารถเอาชนะหรือแก้ไขอุปสรรคดังกล่าว (ในข้อ๓.)

๔.๑ _____

๔.๒ _____

๕. ใคร หรือกิจกรรมอะไร ที่จะช่วยให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้สำเร็จ และช่วยอย่างไร:

๕.๑ เพื่อน/ญาติ : _____

๕.๒ ชุมชน : _____

๕.๓ อื่น ๆ ระบุ _____

๖. เพื่อให้สุขภาพบรรลุเป้าหมาย (ในข้อ๑) ข้าพเจ้าขอตั้งเป้าหมายสิ่งที่จะเริ่มทำใน ๑ เดือนนับจากนี้:

สิ่งที่ตั้งใจจะทำใน ๑ เดือนนี้	วันเริ่มต้น	รางวัลเมื่อทำได้จริง

๗. เมื่อเป้าหมายใน ๑ เดือนสำเร็จ รางวัลที่จะให้กับตัวเอง คือ _____

๘. ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และจะให้รางวัลกับตัวเองตามที่ระบุ

ลงนาม _____ พยาน _____

(.....)

(.....)

ลงนาม ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ	นางสาวสิรินันท์ ตั้งอยู่สุข
วัน เดือน ปีเกิด	๒๐ธันวาคม ๒๕๑๓
วุฒิการศึกษา	
พ.ศ.๒๕๓๘	ทันตแพทยศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.๒๕๕๖	สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประสบการณ์การรับราชการ	
พ.ศ.๒๕๓๘	ฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลประจันตคาม อ.ประจันตคาม จ.ปราจีนบุรี
พ.ศ.๒๕๔๑	กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี
พ.ศ.๒๕๔๔	ฝ่ายทันตกรรมพิเศษ ๔ กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพฯ
พ.ศ.๒๕๕๖	กลุ่มงานบริการทันตสาธารณสุข ๑ กองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คลินิกทันตกรรม ๑๐๕ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕ จุฬาลงกรณ์สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เลขที่ ๑๓ ซอยจุฬาลงกรณ์ ๕ ถนนบรรทัดทอง แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๖-๑๒๙๗